

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Bocskay-utca 9. sz.

Megjelenik minden hó
15-én.

Genealogiai Füzetek

Családtörténeti folyóirat.

A „Genealogiai Füzetek”
előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 8 kor.

Félévre . . . . . 4 „

Egyes szám ára . . . 1 „

Szerkesztik és kiadják: CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KADICSFALVI DR. TÖRÖK PÁL.

Donatió a Székelyföldön.

(Harmadik közlemény.)

Ha a székelység történetét tekintjük, látjuk azt, hogy az erdélyi fejedelemség megalakulása után, a székely ős alkotmány, a mint már az előzőkben kifejtettem, 1562-ben fenekestül felforgatott; ezután mind szomorubb és szomorubb sors várt a székelyekre. Nem kerülheti el figyelmünket a panaszoknak az a végtelen hosszú sorozata, a melyeket a székelylőfők s főemberek a fejedelmek elé terjesztettek, a melyeknek célja a régi öszszabadság visszaállítása, s legrosszabb esetben az 1562-iki segesvári végzéseknél tiszteletben tartásának kieszközölése volt; azonban e panaszok sikerre nem vezettek, a székelység hozta folyton a súlyos anyagi és véráldozatokat, de helyzete folyton rosszabbodott, az ősz székely jogokat a fejedelmek hová tovább mind kevésbé tartották tiszteletben, így a székelység nagy része arra kérészerült, hogy nemesi jogainak megóvására donatiót kérjen saját vagyonára, czimeres leveleket — armalisokat — szerezzen, ő maga vigye be az ősfoglalási birtokára a ius regiumot. Ez a fejlődés önkéntelen folyománya volt a segesvári végzések által megteremtett állapotnak, mert a székely nép a XVI. és XVII. századok folyamán mindig igyekezett, hogy régi szabadságát visszavívja; s egyes fejedelmek, a mint érdekük kívánta, tettek is ígéreteket, de az ígélet mindig csak ígéletnek maradt.

Ha a hat székelyszéki főemberek és lőfőknek János Zsigmondhoz 1566. évben benyújtott panaszát (Székely oklevéltár II. 182. l.) vizsgáljuk, látjuk azt, hogy a segesvári végzések még keletkezésük időpontjában sem tartattak meg úgy, a mikép a székelyek javára értelmezhető lett volna. Ugyanis mit mondanak a székely főemberek és lőfők ebben a panaszban: „Országával egyetemben elvégezte, hogy mi kevés földön lakóink vannak birodalmunk alatt, azonképpen birjuk mi is Felsőged engedelméből, miképpen a nemesség birja az ő jobbágyait“, tehát már maguk a székely főemberek és lőfők erre mint jogalapra mutatnak rá, előzményül felhozzák, hogy a fejedelem megígérte, hogy a székelység szabadságát s kiesiny jövedelmét fenntartja; de ezt a tisztartók nem akarják respektálni; azokat a jövedelmeket, melyeket a székelyek a bíróság és hadnagyság után huztak, a tisztartók elvonják s csak saját hasznukat mivelik, így az erről szóló országos törvény nem tartatott be; de a mint a panasz tovább folytatja, a fejedelmi tisztartók ezzel nem érik be; a székelyek „földönlakóit“ a várszolgálatra erőltetik, s ekképpen uruk szolgálatától elvonják; továbbá elpanaszolják, hogy ha azokban a falvakban, a melyekben részük van, makkos erdő van, ott a földön lakóknak, a szolgálknak, sőt ma-

guknak a székelyeknek disznóiból is tizedet vesznek, a mely annál igazságtalanabb, mert a dézmások már malaczkorában kivették a tizedet.

Mint hogy a segesvári végzések szerint a község vagyonát a fejedelem maga részére foglalta le, a szabad székely földön lakójának az abból illető részt ki nem adják, s bár a magyar nemesek és a szászok akkor, midőn országgyűlésbe hivatnak, az ország részéről támogatásban részesülnek, a a székelyektől ez is megtagadtatott; szegény örvegyek árvái hadba szólítottak; korlátozták a perben a képviselőket; a dézmák nagy mérvben rovattak ki. E panasznak legérdekesebb és legfontosabb része arra vonatkozik, hogy a kapitányok egyes székely főemberek s lőfők örökségét a várakhoz lefoglalták; némelyeket a lőfők közül, mivel elszegényedtek, a község közé szállottak, így mint a III. rendbe tartozó, adót is fizettek, s e mellett a lőfőségéről is hadakozik, s még várszolgálatra is erőltetik. Ilyen volt a székelység állapota közvetlenül a segesvári végzések után. Ekkor jön Miksa császár üzenete, hogy a székelyek pártoljanak el János Zsigmondtól, ki őket most elnyomva tartja, térjenek Miksa király hűségére, ki őket kegyébe fogadja, s minden elvesztett szabadságukat visszaállítja. (Szék. oklevéltár II. 207.), a székelység azonban hű maradt János Zsigmondhoz. Hogy már János Zsigmond úgy fogta fel a székely vagyis a III. rend vagyonát, hogy az eladományozható, vagyis a ius regium alá esik, igazolja 1567. márcz. 5-én kelt egyik oklevele, mely szerint Telegdi Mihálynak a 6 székelyszék kapitányának Székelytámad vára parancsnokának, Maros-, Udvarhely-, Csik- és Gyergyószék főkirálybirájának megparancsolja, hogy ezen okiratban egyenként megnevezett előkelő személyeknek Sepszi-, Kézdi- és Orbai székben az illető királybirákat maga mellé véve, szakaszson ki a székely község közül annyi ház jobbágyot, a mennyit kinek-kinek eladományozott, s e parancsában szám szerint kijelölte. Ebben az oklevélben előjönnek az akkori Háromszék legelőkelőbb emberei; tehát a segesvári végzések után alig telt el 5 év, már magában a székelység tudatában gyökeret vert az, hogy a község vagyis a III. rend a jobbágy osztályhoz tartozik, s azt a földet, a mely addig a szabad székely ősfoglalási birtokhoz tartozott, a fejedelem jobbágy telkekre osztja, s eladományozza, s hogy ezt mint adományt a megadományozottak elfogadták, mutatja magát a kor szellemét, mely a székelyföldön is utat tört, s ha ezt a tényt a már ismertett panasz mellé állítjuk, látjuk azt, hogy azok az előkelő székelyek abban a szomorú korban bizonyos biztosítékot látták a fejedelmi kegygyakorlásában, mely őket a tulkapások ellen megvédi.

Ezután ismét egy panaszra kell rámutatnom, a melyet a székely főemberek adtak be János Zsigmondhoz 1569. február 2-án Medgyesen megtartott országgyűlés alkalmával, melyben a székely főemberek a segesvári országgyűlést megelőző lázadásra utalnak s azt mondják, hogy a fejedelem a községet akkor hatalma alá vetette, de megígérte, hogy a főembereket és lófőket az eddig birt javaikban megtartja, de mi történt? Hogy ha a fejedelem a székelyek közül valakinek falukat adományoz, s ha az adományozott falukban valamelyik főembernek vagy lófőnek kicsiny öröksége, földön lakója (megfelel a jobbágnak) avagy határrésze van, azt is elakarják, vagy elakarták foglalni a donatio alapján; némelyek pedig jószágukra a ius regium alapján donatiót irattak, mint a minő a magyar nemesek jószágán volt, s »mi őseink és mi Felsőged előtt való fejedelmek donatiójával nem birtuk örökségeinket, jószágunkat; mert immár a Felsőged tábláján való törvényen avál akarnak örökségünkötől s jószágunkötől elmarasztalni, hogy nem adhatunk fejedelmi levelet róla.« Ez a befejezés teljesen igazat ad azon állításomnak, hogy beállott viszonyok kényszerítették magukat a székelyeket arra, hogy saját jogaik védelmére a birtokukra donatiót kérjenek, s ez által védjék meg azt; ennek oka pedig nem lehetett más, mint a korszellem, mely az erdélyi fejedelemség központosító erejénél fogva a székelyföldet a ius regium alá hajtotta, mert a székelyföld ősi jogrendszerének nem a fejedelmi levelek által való bizonyítás, hanem a régi birtoklás bizonyítása felelt meg, s hogy a panasz szerint mégis az előbbi kívánták, bizonyítja azt, hogy a donatiót általánosnak tekinteni akarták (az említett panasz Sz. Oklt. II. 237). Érdekes világot vet a székely személyi állapot átalakulására 1569. június 10-én kelt egyik oklevél (Sz. Oklt. II. 245), melyben János Zsigmond egész Bere helységet Marosszéken, a főembereket s az egyház helyes nemesekül tekintett lófőket, az ország szükségére kiválasztott gyalogokat kivéve, Kathas Györgynek adományozta; ez oklevélből szerfelett fontos az egyházhelyű nemesekre vonatkozó kijelentés e szavai: demptis . . . primipili siculis, quos pro regni consuetudine unius sessionis nobilis habere volumus, peditibus item pixidariis in usum publicum per Nos delectis forte ibidem residentibus.« Ebből nyilvánvaló, hogy a székelység személyi állapotában lényeges módosításokat tett a donatio behozatala. A székely őskötelemnek, mint már kiemelttem, alap gondolata volt az, hogy mindenki oly mértékben részesedjék a közjavakban, a hatalomban, a mely mértékben közkötelezettségeket teljesít; sőt ezt a segesvári végzések is kifejezték, a midőn a hadviselés kötelezettségét megállapítják, s annak különösen a mérvét donatarius rendszer behozatala előtt a lustrális székeknek való hatáskörében megállapítani, hogy az melyik rendhez tartozik. Érdekes világot vet erre nézve Mátyás királynak 1473. decz. 9-én kelt rendelete (Székely oklevéltár I. 220. l.), melyben a táborában jelenlevő udvarhelyi és marosszéki székely lófők és gyalogok panasza következtében megparancsolja Mérai Magyar Balázs erdélyi vajdának és székely ispánnak, hogy az összes székelység részére kiadott kiváltságlevele értelmében hirdesse ki és parancsolja meg, hogy a székely előkelők közül senki a székelyeket pénzszarolással terhelni ne merje; mert ha ezt teendi, a székelyek ősi szokása szerint, minden jószágából ki fog hányatni; megparancsolja továbbá neki, hogy a székely lófőket és gyalogokat külön jegyzékbe irassa össze s e jegyzéket neki is küldje fel, melyekben az előkelők örökös gyalázat terhe alatt változtatást tenni ne merjenek, egyik osztályból

a másikba a vajdák és székely ispánok tudtával a megejtendő lustrumok alkalmával lépjenek elő. A donatio behozatalával a székelységnek ez az ősi törvénye is csorbát szenved; már e tekintetben is elhatározó lesz a fejedelem kegye s akarata, János Zsigmond Benczédi Balássy Miklóst és Tamást, kik lófő szülőktől származtak, de az előbbi években, minthogy szabadságukról önként lemondottak, a közsékelyek közé soroztattak, 1569. július 10-én újból a valódi lófők közé sorozza (Sz. okl. II. 247). Ugyancsak János Zsigmond 1570. febr. 20-án Marosszéken Szent-Lőrinczen lakó Másfél Andrást és Mártont közsékelyekből a lófők sorába emeli s egyszersmind Szent-Lőrinczen levő két házukat minden rendes és rendkívüli királyi adózások és a közsékelyek közt teendő szolgálattételek alól felmenti (Szék. okl. II. 291), ugyanazon év április 3-án Küsmödi Márton, János és Pétert, az előbbi hadjáratok alatt szerzett érdemeikért a lófők osztályából a valódi székely főemberek (primorok) osztályába emeli. (Sz. okl. II. 296). Ezek szerint a székelyek rendi állás szerint a régi 3 renden kívül a donatio behozatalával, nemesek, egyházi nemesek s jobbágyok lesznek; így három helyett már hatféle rendi állás létezik. Azok, kik részjószágokra donatiót nyerne, a mint a királyi könyvek tanúsága szerint János Zsigmond egy évtized alatt számos donatiót adott, nemesekké lesznek, ennek okát a mint előrebocsátott panaszokból láttuk, az képezte, hogy az illetők úgy magukat, mint vagyonukat a zaklatástól megmentsék, mert erre a régi székely jog ebben az időben csak a primoroknak, kik hatalmas emberek voltak, nyújtott módot; s mint láttuk, a primipulusok egy része egyházi nemesekké lesz (unius sessionis nobili), kik egy telekkel birtak, s megfeleltek a magyar jog szerint szegénysorsu nemeseknek, a kik a nemesi állás kiváltságait élvezték ugyan, de bizonyos korból eredő kötelezettségeket kellett teljesíteniök, pl. czirkálás a gonosztevők büntetése idején a tisztek mellett 12 frt pénzbüntetés terhe mellett felkelni tartoznak (Ap. P. III. T. 47. a. 9). Ezek a közszolgálatok alól mentesek voltak, jobbágyokkal nem rendelkeztek (Sz. okl. VII. 209); mint külön rendet említik a későbbi időkben az armalistákat, kik szintén szegényebb nemes emberek voltak, kiknek egy-két jobbágya volt. A lustrumokban csak ezután soroltatnak fel a primipulusok, a kik mindenféle közkötelezettség teljesítésére reászorítottak, A mint láttuk, a 3. rend jobbágygyá lett, s csak azok maradtak meg pixidarius darabonti állásban, a kiket a fejedelem az adománylevélben kifejezetten a köz érdekéből ilyeneknek meghagyott; ezek már a székelység statusához tartoztak. Ezekből nyilvánvaló az, hogy a donatio behozatalával jön be a székelyek közé a rendi megtagoltság, s áll elő az a folyamat, a melyet másutt 4 évszázzal megelőzvé, a hűbériség létrehozott; a mely folyamatot, mint már kimutattam, az erdélyi fejedelemség keletkezése szükségkép megindított. E helyen még rámutatok Báthory István erdélyi vajdának 1572. június 20-án kelt azon rendeletére, melyet a vármegyék és székely székek tisztjeihez, s a székelyföldön levő királyi adományosokhoz intézett, melyben megtiltja a székely felkelés (1561) előtt Maros-Vásárhelyre költöző jobbágyok visszavételét, minthogy a székely felkelés előtt a székelyek közt szabad költözési jog volt s addig ott székely adományosok nem voltak (Sz. okl. IV. 21), így az a Báthory István, kiról a történet azt örököltette meg, hogy a székelyeknek nem volt valami jó barátja, elismerte, hogy 1562 előtt a székelyföldön nem volt ius regium.

galgói Rác család.

Szolnok-Doboka vármegyének kiterjedésre nézve egyik legnagyobb régi családja, melynek tagjai egyéni kiválóságuknál és előkelő összeköttetéseiknél fogva hosszú időn keresztül játszottak jelentékeny szerepet. Számosan, részint a megyei életben foglaltak el tekintélyes hivatalokat, részint fegyverrel kezükben harczoltak a hazáért. Hogy csak egy esetet említsek: midőn a megnyirbált alkotmány visszaállításáért és a vallásszabadságért fölkeltek a nemzet s a mozgalom élére a hőstelkü II. Rákóczi Ferencz állott a daliás kuruczok csatasoraiban 2 Rác-ot is találunk: *I. István* forradalmi tábornokot és *I. András*t, ki vitéz elszántságának és hősiességének nem egy tanujelét adta. Mint kurucz ezeres kapitány¹ írta alá az erdélyi Rákóczi hadak részéről az 1711. ápril. 29-iki szathmári békét s ott volt az utolsó actusnál a majthényi sikon, hol ama tüneményes korszak hősei lerakták a fegyvert, ott, a hol utoljára harsogtak a máskor harcra hívó tárogatók.

Ujabbban, midőn az általános emberi jogokat hirdető eszmék a magyar nemzetet is fölrázták százados aléltságból, hogy alkotmányos jogainak visszaállításáért fegyvert fogjon, az 1848—49-iki szabadságharczban a családnak több tagja vette ki hősiességét.

A család eredetét ez idő szerint még homály fedi. Tény, hogy első ismert őse *I. Miklós*, mint nemes Magyarországból került Erdélybe a XV. század derekán, a hol *tusoni* és *tövisi* előnévvel *Kudut* (Szolnok-Doboka vm.) donatio jogán bírja. (1483—1503.)

Erdélybe való beköltözések után ősi fészkek Kolozs- és Alsó-Fehér megye, majd állandóan Belső-Szolnok megye s közelebbről Blenke-Polyán (ma Blenkemező) és Galgó lett, honnan előnevöket is írják.

Idők folytán személyes vitézségökért és a fejedelmek iránti tántoríthatlan hűségökért nagy kiterjedésű birtokokat (donatio) kaptak. Így Tuson (Kolozs vm.); Béd, Tövis, Vadverem (Alsó-Fehér vm.); Blenke-Polyán, Magyar- és Oláh-Bogáta, Kis- és Nagy-Borszó, Magyar-Derzse, Disznópataka, Doboka, Galgó, Galgó-Magura (ma Kis-Hegy), Falkusa, Felső-Hosva, Kis-Jenő, Kaczkó, Kápolna, Kecsed-Szilvás, Felső-Kosály, Kozárvár, Kucsulát, Kudu, Lozsárd, Nagymező, Felőr és Poklostelke (Szolnok-Doboka vm.) községeket bírtak.

A család egyik őseit galgói és tövisi *II. Pétert* Báthori István és Kristóf többször küldi követ gyanánt a török portára. A török elleni harcokban kifejtett vitézsége, az ő és őseinek a fejedelmek iránt tanusított hűsége jutalmául 1585. július 16-án Báthori Zsigmondtól Vadvermet nemesi udvarházzal (mely a magvaszakadt Vitehovich nemzetsége volt), majd 1591-ben Blenke-Polyánt, Galgót és Falkusát kapja.² E községnek, valamint Petőrétnek (Szolnok-Doboka vm.) is a keletkezését a traditio a Rác család őseinek tulajdonítja. Amazt a hagyomány úgy adja elő, hogy a Blenke-Polyánban lakó Rác család itt tartotta gulyáit és más állatait és az őrző eselészség számára lakóházakat épített s így szaporodott a telep, míg községgé alakult.³ 1603. táján Mihály oláh vajda és Básta dulásai az egész falut úgy elpusztították, hogy egyetlen lakója sem maradt. Jelenlegi lakóinak őseit

aztán a Rác család telepítette meg. (Lásd Szoln.-Dob. Monogr. III. 433.) Petőrét alapítója (a XV. század derekán) Rác Péter lett volna; azt állítják, hogy e község előbb Péterrétje néven állott fenn s többféle változás után Petyeritye lett, mit 1890-ben Petőrétre magyarosítottak.⁴

Itt kell fölemlítenem még ama hosszú pert is, melyet a fiscus indított a Rácok ellen Polyánért. De nem tudván kimutatni, hogy a három Polyán közül melyiket perli (volt ugyanis Csicsó-, Pánczél- és Blenke-Polyán) s mily alapon, — a pert 1772-ben elvesztvén, Blenke-Polyán, mint jogos tulajdon, a Rácok birtokában maradt.⁵

II. Péternek testvére *I. Bálint*, kinek leszármazását az adatok hiányossága miatt csak három igit ismerjük. Mike Sándor becses genealogiai gyűjteménye, melynek alapján a leszármazási táblázat készült, — *I. Bálint*ről említést sem tesz s így ágának lehozásánál forrásunkat csak Nagy Ivánra (IX. k. 540. l.) és egy 1768-ból kelt hiányos családi följegyzésre hivatkozhatunk. *I. Bálint* különben, mint Báthori Endre egyik zászlótartója esett el a gyászos emlékü szebeni csatában,⁶ hol oly hősiességével küzdött a nemzet színe-virága Mihály vajda serege ellen.

II. Péter fia *I. Adám*, kit 1609. február 1-én erősít meg a fejedelem galgói birtokában. Ekkor veszi fel a „galgói“ előnevet is s hagyja el az előbb használt „tövisi“-t. Szereplését 1638 táján a Rákócziak alatt kezdi meg, kiknek mindvégig hű emberök volt. 1644. január 23-án⁷ *I. Rákóczi György* fejedelem február 5-én galgói Rác Adámot Gyaluba rendeli, hogy vele utasításait közölje. A moldovai hadak eleibe küldi ez év február 10-én, postalovakat rendeltet számára; 12-én⁸ megbizta, hogy a mig Barcsay visszajön, addig ő vezesse a hadakat. Február 22-én kelt levelében utasítja, hogy a hadakat Udvarhelyszékről Marosszékre vigye. Márczius 5-én pedig elrendeli, hogy a moldovai vajda hadát Deésről Zsibó és Hadad felé vigye;⁹ ő volt ezen hadaknak „inspector“-a.¹⁰ *II. Rákóczi György* 1648. november 22-én ajándékokkal küldi a temesvári basához.¹¹ Egy 1668-iki hivatalos összeírás szerint „rég, tanult, vitéz ember volt, udvari főhadnagyságot, Kövár vidékén szintén főkapitányságot viselt ember volt“. 1602-ben¹² néhai galgói és tövisi Rác (II.) Péter fia *I. Adám* blenke-polyáni, magyar- és oláh-bogáti, disznópataki, falkusai, felső-ilosvai, galgó-magurai és galgói birtokait nemesi udvarházaival együtt magvaszakadása esetére mostoha apjára tövisi Bálint Jánosra és édes anyjára Logoffet Számfírára hagyja.

1607-ben¹³ Bálint János és Rác Adám azon 1602-ik évi egyezés alapján e birtokokba beiktattatnak.

*I. Adám*nak neje Toroczka Druzsiánna a Toroczka Mátyás leánya volt, „a kitől 16 gyermek születvén, messze nagy familiákba terjedett“. ¹⁴ Ezek

⁴ U. o. V. k. 445. l.

⁵ U. o. V. k. 472. l.

⁶ Dr. Szádeczky L.: Erdély és Mihály vajda tört. 88. l.

⁷ Történelmi Tár 1885. évf. 317. l.

⁸ U. o. 318. l.

⁹ U. o. 320. l.

¹⁰ U. o. 320—21. l.

¹¹ U. o. 326. l.

¹² Gyf. Cent. J. 14. és Lib. Reg. 136—138.

¹³ Lib. Reg. 16.

¹⁴ Gen. F. Oklevéltár: 13. oklevél.

¹ Történelmi Tár 1900. évf. 150. l.

² Km. Szolnok Int. R. 3. 4. 5.

³ Szolnok-Doboka vm. Monogr. III. k. 431. l.

közül I. Dániel, I. György és III. István lettek a róluk elnevezett ágak terjesztőivé. E három ágról később lesz szó.

A 16 gyermek között korra nézve első helyen áll III. Péter I. Apaffi Mihálynak főjägermestere és meghitt, bizalmas embere. Első neje kecsed-szilvási és cseszeliczki Szilvási Judit. 1652-ben II. Rákóczi György Rác (III.) Pétert s nejét Szilvási Juditot, ki Báthori Zsófia fejedelemlőnek étekhordozója volt, blenke-polyáni birtokában megerősíti.¹⁵

Rác Péterné Szilvási Judit (előbb Veress Istvánné) magyar-derzei, dobokai, kisjenői, kecsed-szilvási, losárdi és poklostelki birtokait mostani férjének Rác Péternek hagyományozza,¹⁶ a ki 1652-ben azokba fejedelmi megerősítéssel be is iktattatik.¹⁷ 1668-ban Apaffi Mihály Kápolnát (Szolnok-Doboka vm.) adományozza oda neki 1300 frtba, melyet azonban ő azelőtt is birt.¹⁸ Második nejétől tinkovai Macskási Klárától leánya Krisztina branyicskai br. Jósika Imréné, utóbb osdolai Kun Miklósné, ki Losárdot és Kis-Jenőt örökölte.¹⁹

I. István Apaffi Mihály főpohárnoka és hű embere. 1662. május 31-én²⁰ a fejedelem a Kolozsvár melletti táborából írja Rác Istvánnak, a gyalog puskások századosának, hogy vigyázzon a Kővárból követségül lejövő váci püspökre, hogy annak semmiféle bántódása ne legyen s buzdítja a Bethlen várát megszállva tartó ellenség ellen való fellépésre és támogatást is ígér e célra. Október 20-ikára²¹ tábori gyűlésre hívja, december 6-án²² pedig megparancsolja, hogy a Kemény János-párti Bánffy Dénest fékezze meg. A következő év február 6-án²³ Rác Istvánt, mint a gyalog puskások kapitányát, felhívja, hogy a beszercei szászoknak ne engedje meg, hogy a szamosujvári német őrség számára élelmet szállítsanak.

Nemcsak a fejedelem, hanem neje Bornemisza Anna is levelez vele. Egy 1663. február 24-én²⁴ keltezett levélben dicséri Rác Istvánnak hűségét, melylyel a fejedelem iránt viseltetik. Elismeri, hogy Rácznak is vannak ellenségei ezért, de ártalmára ezek nem lehetnek „mert mű sem adunk helt minden szóknak“. Kéri, hogy ezután is legyen csak hű, mert háládatlan nem lesz iránta s a fejedelem jutalmazására is számíthat.

Apaffi halálával sirba szállott az önálló erdélyi fejedelemség s a Bécsben felállított erdélyi kancelláriából kormányoznak. E törvénytelen kormányzás, a vallásüldözés s az osztrák katonák zsarnokoskodásai végre is fegyverfogásra kényszerítik a nemzetet s II. Rákóczi Ferencznek „a hazáért és szabadságért“ kibontott zászlói alá tömegesen tódulnak a vitéz kuruczok, kiknek soraiban ott van Rác István is, mint forradalmi tábornok, előbb országgyűlési tag. 1710. körül halt meg.

Apaffi Mihály még 1681-ben²⁵ galgói Rác Istvánt galgói, tövisi, vadveremi, blenke-polyáni és falkusai részeibe beiktatni rendeli s a beiktatás 1682-ben minden ellenmondás nélkül megtörtént. Első házasságából születik egyetlen gyermeke Borbála csapói Felvinczi Józsefné, másodsor lengyelfalvi Orbán Elekné.

¹⁵ 25. Lib. Reg. 539.

¹⁶ Km. prot. V. 43.

¹⁷ 26. Lib. Reg. 142. és Km. Doboka R. 2.

¹⁸ E. f. L.

¹⁹ III. Péter végrendelete cs. ltár.

²⁰ Br. Orbán Balázs gyűjteményében levő eredetiről le-másolva a Torma gyűjteményben.

²¹ Erdélyi orszgy. eml. XIII. 183.

²² U. o. 197.

²³ Eredetije br. Orbán Balázs gyűjteményében.

²⁴ Br. Orbán Balázs gyűjt. levő eredetiről másolta Torma J.

²⁵ Km. Szolnok Int. R. 7.

Lássuk most a fent nevezett három ág nemzedékrendét.

Dániel ága.

I. Dánielnek két fia IV. János és II. István 1710 körül szerepelnek. IV. Jánosnak nejétől Incze Erzsébettől négy gyermek az I. táblán látható, köztük II. Miklós farnasi Keczeli Judit férje. II. Istvántól 9 le-származott szintén az I. táblán látható. Ezeknek továbbbi nemzedékrendjét összeállítani még nem sikerült.

György ága.

Hatalmas és erőteljes ág. Nevezik blenke-polyáni ágnak is, alapítójáról I. Györgyről, ki mint Blenke-Polyán birtokosa ott telepedett le. 1657—1702 körül galgói, blenke-polyáni, disznópataki, tövisi, vadvermi és falkusai birtokos. Lengyelfalvi Orbán Elek Rác Borbálának férje a következőket írja 1740. május 3-án kelt végrendeletében:²⁶ „Falkusa integra possessio. Birta ezt a feleségem atyja Rác (I.) István uram, Rác (III.) János és Rác (I.) György; ezen possessorok lévén kezesek Béli Pálért másfél ezer forintig, mikor aztán Béldi Pál megsentiáztatott, el is bujdosott, a fejedelem minden kezesekre és ezen possessorokra is exekutorokat küldött ki, ezen possessorok másként szeret nem tehetik az summának, hanem kérték fel Kerekes Pétertől és adták zálogban ezen Falkusai jószágokat; reselvált volt magának Rác György két házhelyet Falkusáról“. Kerekes Pétertől petki Nagy Pál kezére jut. A mikor Rác István 4-ik nejét Tamásfalvi Krisztinát elvette, ennek pénzével kiváltván, nejének hagyta, „ki legközelebbi vér-atyafianak legálta“. Ezekből váltja aztán vissza Orbán Elek s veszi meg Rác Györgytől is a két házhelyet, „hogy lehessen integra possessio“. „Ehez a Falkusához a leány-ágon való Rác-familiából senki sem juthatna, mert fiu-ágon forgó jószág Falkusa, leányt nem illet; a feleségem pediglen és az feleségem után a fiam örökös lehet benne, mert Apaffi Mihály fejedelem, dificiente virili sexu a Rác familia fiu-ágon való jószágot dificiente virili sexu donatione mediante a Rác István uram leányának adta, melyről való donatio és legitima statutio nálam vagyon az én leveleim között“ — írja Orbán Elek végrendeletében. Azonban hiába való volt minden fáradsága, mert Falkusa — mint rézi donatio — Rác György kezébe került vissza s azon fiai osztozkodtak.

I. György leszármazói között találjuk I. Andrást II. Rákóczi Ferencz kurucz ezeres kapitányát, kinek a nevéhez fűződő események legszebb emlékeit képezik a családnak.²⁷

Testvére III. György, ki 1770-ben B.-Szolnok megyében, mint kétségtelen nemes ismertetik el. Fiai I. Farkas, I. Sándor és I. László.

I. Farkas leszármazói közül IV. Adám szolgabíró (meghalt 1857.), VII. István vármegyei főjegyző.

I. László utódai III. László árvaszéki ülnök és VII. János B.-Szolnok vm. alispánja. Előbbinek első nejétől rettegi Viski Borbálától: V. László szolgabíró és Róza galgói Rác (VIII.) Istvánné.

V. László első nejétől moldovai Fakna Annától öt, deési Dadai Rozáliától szintén öt gyermek az I. táblán látható; utóbbiak között VI. László (szül. 1855, † 1896. IV. 3.), kinek nejétől somogyomi Tordai Rozáliától I. Győző (Viktor) tanárjelölt Kolozsvárt és Aranka.

²⁶ E végrendeletet közölte Torma Károly a Történelmi Tár 1891. évf. 481—504. l.

²⁷ Bővebben Szaniszló Zsigmond tordai főhadnagy naplójában; megjelent a Történelmi Tár 1890. s következő évfolyamaiban.

VIII. Jánostól és nejétől érmindszenti Peley Borbálától *IV. Zsigmond* árvaszéki ülnök, neje galgói Rác Krisztina (V. Antal leánya). Leszármazottai: Margit tolcsvai és pacséri Kászoni Ferenczné és *II. András*, ki Kolczéron volt birtokos.

III. Adám (III. György testvére) nejével aldobolyi Dobai Zsuzsával szintén egy kisebb mellékág terjesztője lett. Utódai közül *III. Samu* szolgabíró és *III. Imre* szolgabíró, majd Csongván birtokos. Nejétől Fosztó Klárától *III. Lajos* az 1848—49-iki szabadságharcban honvédszázados, állítólag a szebeni csatában esett el.

János ága.

III. János nejével oroszféi Mikó Erzsébettel szintén egy máig is virágzó ág alapítója lett. Gyermekei közül *IV. Péter*-nek (1707—56.) csicsó-kereszturi Torma Ilonától hat gyermeke a II. táblán látható, kik az 1771-iki nemesi összeírásban is megjelöltenek.

V. István B.-Szolnok vm. számfelletti ülnöke.

I. Antal B.-Szolnok vm. alispánja, neje borbereki és tótváradi Kornis Éva; fiai *I. Imre* és *II. Antal*.

I. Imre 1790-ben B.-Szolnok vm. táblabírája, ugyanakkor Doboka megye levéltárából a II. József rendszer alatti irományok kisélejtezésére B.-Szolnok vm. hivatalos kiküldöttje, később ugyancsak e vm. főjegyzője s 1809-től haláláig főbírája. Ő építtette Deésen a főter keleti részén levő családi (majoratus) emeletes házat (jelenleg Kabos Sándor kir. törvénysz. bíró sajátja), melynek vaskorlátu erkélyén ma is ott diszlenek nevének kezdőbetűi az évszámmal együtt. (G. R. J. 1809.) Első házasságából született fia *V. Főzsef* B.-Szolnok vm. alispánja, feleségétől tinkovai Macskási Teréztől fia *V. Pál*, kinek egy szerencsétlen vadászatot saját fegyvere okozta korai halálát.

2-ik fiától *IX. János*-tól 2 leány a II. táblán látható.

IX. György-nek porcsalmi Jákei Ágnestől hat gyermeke maradt, köztük *III. Miklós* szolgabíró, *I. Tamás* 1848—49-iki huszárszázados és *III. Ferencz* honvédszázados.

II. Antal Kuduban lakott s itt mintegy elszigetelve külön ágat az u. n. „kudui ágat“ alapítá. Első nejétől erzsébetvárosi Dániel Jozefától hét, csicsó-kereszturi Torma Klárától szintén hét gyermeke volt.

Előbbtől *V. Imre* huszárcapitány, ki egy nem nemes szász leányt vett nőül Brassóból s ezért atyja minden örökségből, sőt még családjából is kitagadta, és *VIII. István* szolgabíró. Ennek neje galgói Rác Róza (III. László leánya). Leszármazói közül *VI. Pál* gentsi Gentsi Eszter és Etelka nejeitől gyermekei a II. táblán láthatók.

Második nejétől csicsó-kereszturi Torma Klárától *VIII. Péter* a szamosújvári várnak a szabadságharc előtt erélyes parancsnoka, előbb a bécsi kancellárián fogalmazó. Fiai *I. Kálmán* (†) pénzügyi főtitkár és a ma is élő szenvedélyes régiséggyűjtő s kutató: *I. Gyula* kudui birtokos. Fia *II. Béla* kékesi (Szolnok-Dob. vm.) szolgabíró 1902. szeptember havában vette nőül száraz-ajtai Inceze Lidiát (Gergely kolozsvári kir. táblabíró és neje nagy-ajtai Darkó Ilona leányát).

A család Erdélybe való beköltözése óta az ev. ref. vallást követi. Kádár József Szolnok-Dob. vm. Monographiája cz. művében²⁸ Bethlen Miklós Önéletírására hivatkozva²⁹ azt mondja, hogy Rác (I) István lett először pápistává. Ehez mi a félremagyarázások kikerülése végett csak azt tesszük hozzá, hogy azért nem ettől, hanem *IV. Pétertől* származik le a orm.

kath. ág, ki szintén katolikussá lett. A családi traditio szerint *IV. Péter* egy — *II. Apaffi Mihály*tól kapott — aranyos, bogláros mentéért hagyta volna el őseinek hitét, s ezért a mentéért gunyolták a tőle származott nemzedéket „mentés“ Rácoknak. A mult század harminczas éveiben keletkezett gúnyvers, mely általában Szolnok-Doboka vm. akkori domináló nemességét kivétel nélkül kicsufolja, a katolikus Rácokra is rímet faragva, így szól:

Elszakadt már a »Rác Menté«
Kutya veszett teremtette.

Alábbi sorokban az egész családról, ennek büszkeségét gúnyolva így ír:

Nem szalmák a jó mátráczok,
Tudják meg a Méltás Rácok,
Félre hát a nagy göggel,
Ki gyalog jár nem dől fel.

A család ev. ref. ága 1769-ben Galgón és Blenke-Polyánban több ref. birtokos családdal együtt anyae gyházközsége alapított s isteni tiszteleltre kezdetben a nemesi udvarházakban gyűltek össze.³⁰

A r. kath. ág 1712-ben Deésen a barátok conventjének a felállítását mozdította elő, a mennyiben földeket adományozott a szerzetnek e czélra. Ezen földekre kezdték építeni a zárdát (mai keleti rész). 1743. márczius 8-án³¹ Mária Theresia rendelete alapján ez év december 2-án iktatták be a szerzetet főleg a galgói Rác-féle telekbe, melyért az ev. ref. egyház sokáig perelt s a beiktatásnak Diószegi Mihály fő-, Kolozsvári Dániel és Zilahi István algondnokok ellene mondtak. És joggal, mert 9 részből 7 rész ref. Rácé volt, kik e részeit az ev. ref. egyháznak hagyták, s csak 2 rész volt r. kath. Rácé. Mindezek daczára a hely a r. kath. egyházzé lett s annak tulajdonát képezi ma is.

Röviden megakarok emlékezni még a családi levéltárról is, a mely, hogy valamikor létezett, bizonyítja fennmaradt töredékei. Az őseket érdeklő régebbi oklevelek I. István leányával Borbálával a lengyelfalvi br. Orbán család birtokába kerültek s az Orbán Balázs-féle gyűjtemény egy részét képezték és képezik jelenben is. Innen kerültek elő aztán a nevezetesebb és fontosabb családi iratok s lettek kiadva a Történelmi Társ évfolyamaiban. A család birtokában maradt iratok pedig, melyek az 1848—49-iki pusztitástól megmenekültek, elszórva I. Gyulánál, I. Győzőnél s a Torma József-féle gyűjteményben vannak eredetiben avagy másolatban.

A család czimere (gr. Béli István-féle pecsétgyűjteményből), miként rajzunk is mutatja, ezüst mezőben koronán könyöklő pánczélos kar, kezében görbe magyar kardot tartva, melynek hegyén török fő van. Sisakdísz: a pajzsbeli alak. Takarók: kék-czüst és vörös-arany. A családban használatos czimer ettől csak annyiban tér el, hogy a takarók helyett eser- és olajág köríti a pajzsot.

Rác Viktor.

²⁸ III. k. 590. l.

²⁹ II. k. 202—203. l.

³⁰ Szolnok-Doboka m. Monogr. III. k. 509.

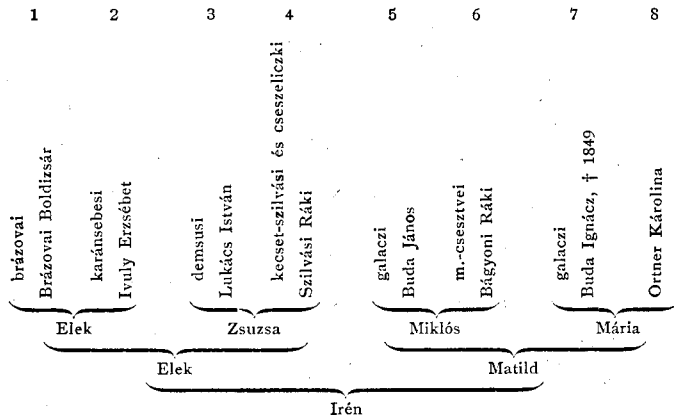
³¹ U. o. 135. l.

Ó s f á k.

— Összeállította: Gy. R. —

XIV.

brázovai Brázovai Irén leszármazása.

1. *A brázovai Brázovai cs.* Irták magokat Poklisáról is.

Források: N. J. XIII. 158.; B.; Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: Hunyad vm. birtokos nemes cs.

Földtehermentesítési kárptólást nyertek:

Sándor és Lajos: N. és K.-Pestyén, Gonczága, Nyiresfalva, Kovrágy, Livadzel, Boos-Groos, Pojeny, Bukova, *Brázova*, Várhely, Demsus-Stej, Macsó (Hunyad vm.)

Borbála (Nándráné): Paucsinesd, Reketyefalva, Brázova, Pojeny (Hunyad vm.) községekben volt birtokok után.

Czímer: Nem ismerjük.

Brázovai Zsigmond } Boldizsár
váradai Gargócz Hedvig } Ivuly Erzsébet

2. *A karánsebesi Ivuly cs.*

Források: N. J. V. 270; Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: Hunyad vm. birtokos nemes cs.

Földtehermentesítési kárptólást nyertek:

Albert, Károlina, Teréz és Anna (Csehiné): Bujtur, Klopotiva, Hosdát, Bojabirzs (Huny. vm.)

Ráki (Farkasné): Hobitsény, F.-Urikány, F.-Barbatény, A.-Urikány, Fűzesd, Hobitza-Urik (Huny. vm.)

Sándor, Lajos (és neje Ribiczei Anna) és Czeczilia: Reketyefalva, F.-Farkadin, Macsó, Ganczaga, Sz.-Péterfalva, Unesukfalva, Brázova, Pojeny, Lupeny (Huny. vm.)

Julia (Iliska) és férje Kenda János (?): Al-Szilvás, Hosdát, Reketyefalva, Lupeny, Sz.-Péterfalva (Hunyad vm.)

Ivulyné Csulai Zsuzsa: Boitza, Tustya, Reketyefalva, Hatraszel (Huny. vm.) községekben volt birtokok után.

Czímer: Nem ismerjük.

3. *A demsusi Lukács cs.* Lásd XI. 5 alatt.

demsusi Lukács József } István
gálospetri Csongrádi Zsuzsa } Szilvási Ráki
egybk. 1769

4. *A kecsset-szilvási és cseszeliczki Szilvási cs.* Lásd VI. 1 alatt.

Szilvási Bálint, † 1805 } Ráki
malomvízi Kendeffi Judit } Lukács István

5. *A galaczi Buda cs.*

Források: K. 257; N. J. II. 249 és XIII. 159; B.; Jegy.
Nemességre vonatkozó adatok: Régi donatios, Huny. vm. birtokos nemes cs.

Czímer (B. szerint): Kék pajzsban koponya felett két András-kereszt alakban egymásra fektetett kardon férfi alak áll, felemelt jobbában palmaágat tart. Sisakdisz: Könyökben meghajtott pánczélos kar markolatjában görbe kardot tart. Takarók: Piros-arany, zöldezüst (?)

Buda Zsigmond, sz. 1756, † 1828 } János
borbátvízi Jordán Judit, sz. 1754, † 1833 } Bágyoni Ráki

6. *A m.-csesztvei és kercedi Bágyoni cs.*

Források: N. J. I. 87; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelés: Czímeres nemeslevél, 1611-ből Báthori Gábortól nyerték Bágyoni Balázs és Felföldi János. (Orsz. lt. Gy. k. Cent. XX. 14.)

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 54. táb. „Bágyoni de Kerced“ a) és b) alatt.

Valószínűleg így:

Bágyoni Miklós } Ráki
cseszeliczki Szilvási Klára } Buda János

7. *A galaczi Buda cs.* Lásd XIV. 5. alatt.

Buda József, sz. 1750, † 1816 } ?-től
a) harsányi Harsányi Erzsébet } Ignác
b) báró Josinczi Ágnes } Ortner Károlina

8. *Az Ortner cs.*

Források: Jegy.

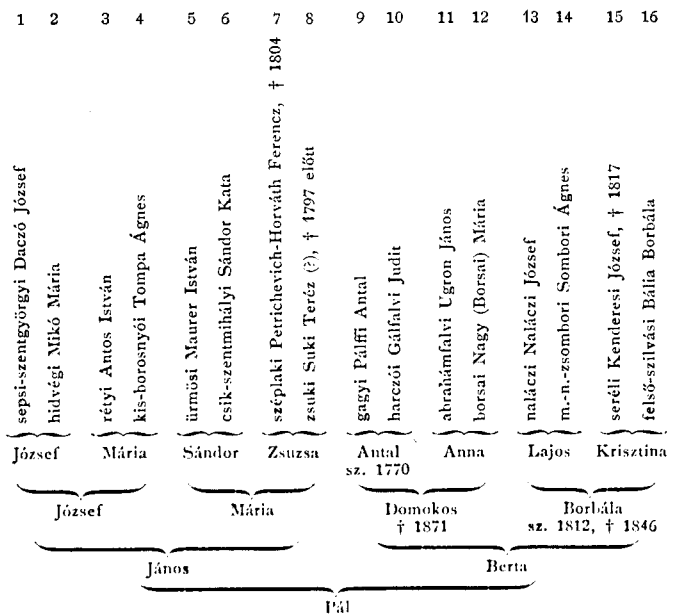
Nemességre vonatkozó adatok: Nincsenek.

Czímer: Nem ismerjük.

Ortner Mátvás } Károlina
... .. } Buda Ignác

XV.

sepsi-szentgyörgyi Daczó Pál leszármazása.

1. *A sepsi-szentgyörgyi Daczó cs.*

Források: K. 68; N. J. III. 218; Pál. II.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: Régi donatios nemes cs.

Donatio sepsi-szentgyörgyi Daczó Ferencz részére S.-Szt.-Györgyön, Árkoson, Gidófalván, Szemerjén, Kilyénben, Komollón, Angyaloson, N.-Bölönben, Köpeczen és Baróton levő birtokaira Báthori Zsigmondtól, kelt Gyulafejérvár, 1582. XI. 27. (Orsz. It. Gy. k. 1. Lib. Reg. 128.)

Donatio János részére: a) Csik-Dánfalván (részjóság), Csik-Madarason (6 jobbágy) Apaffi Mihálytól, kelt Nagy-Sink, 1662. II. 23. (Orsz. It. Gy. k. 27. Lib. Reg. 345.); b) Sárdon, Héjjasfalván, Nagy-Solymoson, Szent-Abrahámon, Szt.-Erzsébeten és Ujlakon Apaffi Mihálytól, kelt Görgény-Szent-Imre, 1662. III. 55. (Orsz. It. Gy. k. 27. Lib. Reg. 397); c) Sárdon, Pipén, Héjjasfalván, Szent-Erzsébeten (két kuriával), Nagy-Solymoson (kuriával), Szent-Abrahámon, Alsó-Boldogasszonyfalván, Magyar-Zsákodon és Ujlakpusztán (részjóságok) Apaffi Mihálytól, kelt a kolozsvári táborban, 1662. V. 22. (Orsz. It. Gy. k. 27. Lib. Reg. 461.)

Daczó Tamás { István { Ferencz donatio 1582
Pál, 1556 { Ferencz 1599 { László { János donatio 1662

Czímer: Lásd S. sbbg. A. a 80. táb.

Daczó János { Pál { Ferencz { József hidvégi Mikó Mária donatio 1662

2. A hidvégi Miko cs.

Források: K. 185; N. J. VII. 480; M. N. Zs.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Pál. II.; Jegy.

Rangemelések: Grófság, kelt Bécs, 1755. VIII. 26-án hidvégi Mikó Pál részére. (Orsz. It. Lib. Reg. Transsyl. X. 408.)

Grófság, kelt Bécs, 1772. IX. 23-án nyerték hidvégi Mikó Miklós, nagybátyja Pál és Vincze utódai. (Orsz. It. Lib. Reg. Transsyl. XI. 417.)

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 132. táb.

NB. A kir. könyvben a 1772-beli grófi címer le van írva.

3. A rétyi Antos cs.

Források: K. 10; N. J. I. 45; Pál. II.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy. Dr. Vass M.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Lófőség, kelt Gyulafejérvár, 1591. I. 21. Báthori Zsigmondtól Anthos György részére. (Orsz. It. K. c. Lib. Reg. anni 1591. 128.)

Czímeres nemeslevél, kelt Gyulafejérvár, 1628. V. 5. Bethlen Gábortól nyerték Antos Máté és fiai Bálint és István. (Orsz. It. Gy. k. 12. Lib. Reg. 90.)

Nemeslevél, kelt Medgyes, 1663. XI. 1. Apaffi Mihálytól nyerték rétyi Anthos János és István. (Orsz. It. Gy. k. 27. Lib. Reg. 745.)

Igazolta a cs. nemességét rétyi Antos Béla a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 53. táb.

Antal Máté { Bálint { György { István { István nemes 1628 { nemes 1628 { Tompa Agnes

4. A kis-borosnyói Tompa cs. Lásd IV. II. alatt.

5. Az ürmösi Maurer cs.

Források: K. 181; N. J. VII. 377; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: Donatios nemes cs. Maurer Mihálynak I. Rákóczi György Ürmösön egy nemesi kuriát és házat adományoz. Az okmány kelt Gyulafejérvár, 1642. VII. 17-én. (Orsz. It. Gy. k. 20. Lib. Reg. 115.)

NB. Lásd még Orsz. It. Gy. k. 21. Lib. Reg. 114. lap. 1645-ből.

A család nemességét igazolta ürmösi Maurer Mihály a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

Maurer Mihály { Mihály { Gábor { István 1642. donat. kap. 1709 { Sándor Kata

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 129. táb.

6. A csik-szentmihályi Sándor cs. Lásd II. 3. alatt.

7. A széplaki Petrichevich-Horváth cs.

Források: K. 119; N. J. V. 156 és XIII. 278; M. N. Zs.; Tb. d. Fr. H.; Tb. d. gr. H.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Donatios nemes cs.

János Bethlen Gábortól 1616. IV. 22-én nyer új adományt a széplaki birtokára. Igazolta a család nemességét több családtag a kamarási méltóság elnyerése alkalmával is.

a) Báróság 1778-ból (M. M. szerint 1791-ből) Kozma részére (kihalt).

b) Báróság, kelt Bécs 1845. IX. 11, nyerték széplaki Petrichevich-Horváth János, kamarás és alvezetes s nejétől báró Jósika Józefától született gyermekei: Lajos és Józefa. (Orsz. It. 6677/1845. Lib. Reg. Transsyl. XV. 366.)

c) nagy-szalontai és fekete-bátori gróf Toldi Sámuel (családjának utolsó férfi tagja) grófságának, nevének és címerének átruházása báró Petrichevich Horváth Jánosra. A diploma kelt Bécs 1858. III. 31 (legfels. elhat. Ischl 1857. X. 24).

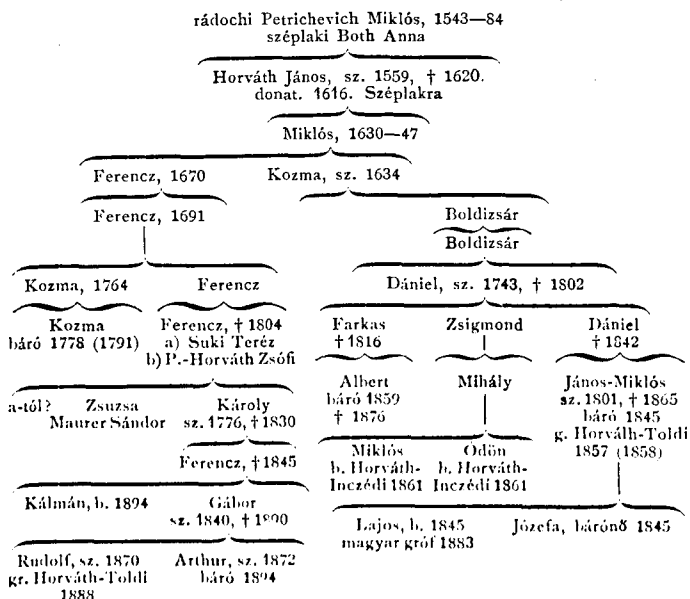
d) Báróság, kelt Bécs, 1859. XI. 29. Albert részére (a Szent-István rendjellel volt kitüntetve.)

e) Báróság 1861-ből Miklós és Ödön testvérek részére a Horváth-Inczédi név egyesítésével.

f) Grófság (magyar) kelt Schönbrunn, 1883. V. 22. gróf Horváth-Toldi Lajos részére. (Orsz. It. Lib. Reg. LXVIII. 614.)

g) széplaki, nagy-szalontai és fekete-bátori gróf Horváth-Toldi János-Miklós grófságának, nevének és címerének átruházása rokonára és fogadott fiára Petrichevich-Horváth Rudolfra, kelt 1888. XI. 5-én.

h) Báróság 1894-ből Kálmán és unokaöccse Arthur részére.

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 38. táb.

8. Az also- és felső-zsuki Suki cs.

Források : N. J. X. 399 ; S. ung. A. ; S. sbbg. A. ; Jegy. Nemességre vonatkozó adatok : Ős nemes cs. Igazolta nemességét csik-szentdomokosi Sándor László a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

NB. Suki Annának Báthori Zsigmond Kövesden kuriát és birtokot adományoz. Az okmány kelt Gyulafejérvárt 1585. III. 9. (Orsz. It. Gy. k. 1. Lib. Reg. 290.)

Suki Teréz, Petrichevich-Horváth Ferenczné családjának utolsó tagja volt.

Czímer : Lásd S. sbbg. A. 155. táb. és az alsó-felsőszováthai unit. templomán alkalmazott 1790-beli emléktáblán. („Arma familiae nobilum de 'Suk renovatum sumtibus Ladislai de 'Suk an. Dom. Dom. MDCCXC“ felirattal.)

9. *A gagyí Pálffi cs.* Lásd I. 13. alatt.

10. *A harczói Gálfalvi alias Iszlai cs.* Lásd I. 14. alatt.

11. *Az ábrahámfalvi Ugron cs.* Lásd I. 15. alatt.

12. *A borsai Nagy (Borsai) cs.* Lásd I. 16. alatt.

13. *A nalácsi Nalácsi cs.* Lásd XI. 7. alatt.

14. *A magyar-nagy-zsomáfori Sombori cs.* Lásd I. 11. alatt.

15. *A sevéli Kenderesi cs.*

Források : N. J. VI. 198 ; B. ; Jegy.

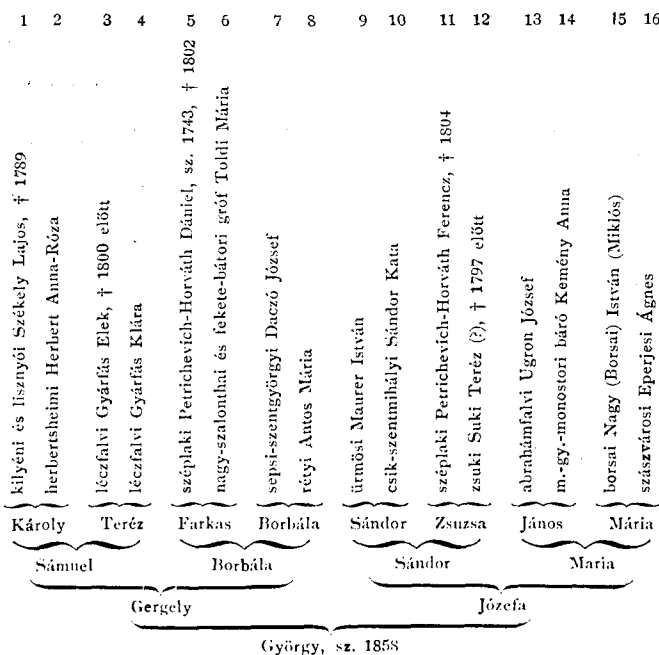
Nemességre vonatkozó adatok : E cs. nemességét igazolta szentháromsági Szeredai Aladár a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

Czímer : Nem ismerjük.

16. *A felső-szilvási Bália cs.* Lásd XI. 2. alatt.

XVI.

kilyéni és lisznyói Székely György leszármazása.

1. *A kilyéni és lisznyói Székely cs.* Lásd II. 4. alatt.

2. *A herbertsheimi Herbert cs.*

Források : Jegy.

Rangemelés : Czímeres nemeslevél kelt Bécs, 1744. V. 21. nyerte Herberth Sámuel, brassói városbíró, neje Gotzmeister Justina és gyermekei Sámuel és Anna-Rosina a „hebertsheimi“ előnévvel. (Orsz. It. Lib. Reg. Transsylv. IX. 516.)

Herberth Sámuel, † 1747, nemes 1744
 Anna-Rosina, nemes 1744
 Gotzmeister Justina (a József Kissling Borbálától) † 1757
 Samuel, nemes 1744
 Anna-Rosina, nemes 1744
 a) Fronius István, sz. 1717, † 1751
 b) Székely Lajos, † 1789
 Fronius Justina Honterusné

Czímer : Lásd a kir. könyv., hól le van írva.

3. *A léczfalvi Gyárfás cs.* Lásd X. 9. alatt.

4. *A léczfalvi Gyárfás cs.* Lásd X. 9. alatt.

5. *A Petrichevich-Horváth cs.* Lásd XV. 7. alatt.

6. *A nagy-szalontai és fekete-bátortói Toldi cs.*

Források : K. 238 ; N. J. XI. 154 ; S. ung. A. ; S. sbbg. A. ; Jegy.

Rangemelés : Grófság, kelt Bécs, 1755. VIII. 26 nyerték tholdi és nagy-szalontai Toldi Ádám, Zsigmond, Borbála és Ádám neje gr. Földvári Sára és leánya Mária. (Orsz. It. Lib. Reg. Transsylv. X. 419.)

Toldi György
 Mihály, ettől a nemesi ág
 István (ága kihalt)
 György, 1725
 Adám, gr. 1755.
 Földvári Sára
 Zsigmond, gr. 1755.
 Borbála, gr. 1755.
 Mária, gr. 1755
 P.-Horváth Dánielné
 gr. Lázár Éva
 János-Miklós
 gr. Horváth-Toldi

Czímer : Lásd S. sbbg. A. 42. táb.

7. *A sepsi-szentgyörgyi Daczó cs.* Lásd XV. 1. alatt.

8. *A rétyi Antos cs.* Lásd XV. 3. alatt.

9. *Az ürmösi Maurer cs.* Lásd XV. 5. alatt.

10. *A csik-szentmihályi Sándor cs.* Lásd II. 3. a.

11. *A széplaki Petrichevich-Horváth cs.* Lásd XV. 7. alatt.

12. *A zsuki Suki cs.* Lásd XV. 8. alatt.

13. *Az ábrahámfalvi Ugron cs.* Lásd I. 15. alatt.

14. *A magyar-geréb-monostori Kemény cs.* Lásd VII. 8. alatt.

15. *A borsai Nagy (Borsai) cs.* Lásd I. 16. alatt.

16. *A szászvárosi és tóti Eperjesi cs.*

Források : K. 83 ; N. J. IV. 55 ; Tb. d. adl. H. ; S. ung. A. ; S. sbbg. A. ; B. ; Jegy.

Rangemelés : Czímeres nemes levél, kelt Bécs, 1702. III. 24. nyerték Eperjesi Gergely, szászvárosi lakos, neje Fodor Krisztina és fiai: Mihály, György, Gergely és Benjamin. (Orsz. It. Lib. Reg. Transsylv. IV. 265.)

Czímer : Lásd S. sbbg. A. 90. táb. és a kir. könyv., hól le van írva.

Eperjesi Gergely, nemes 1702
 Fodor Krisztina
 Mihály, nemes 1702
 György, nemes 1702
 Gergely, nemes 1702
 Benjamin, nemes 1702

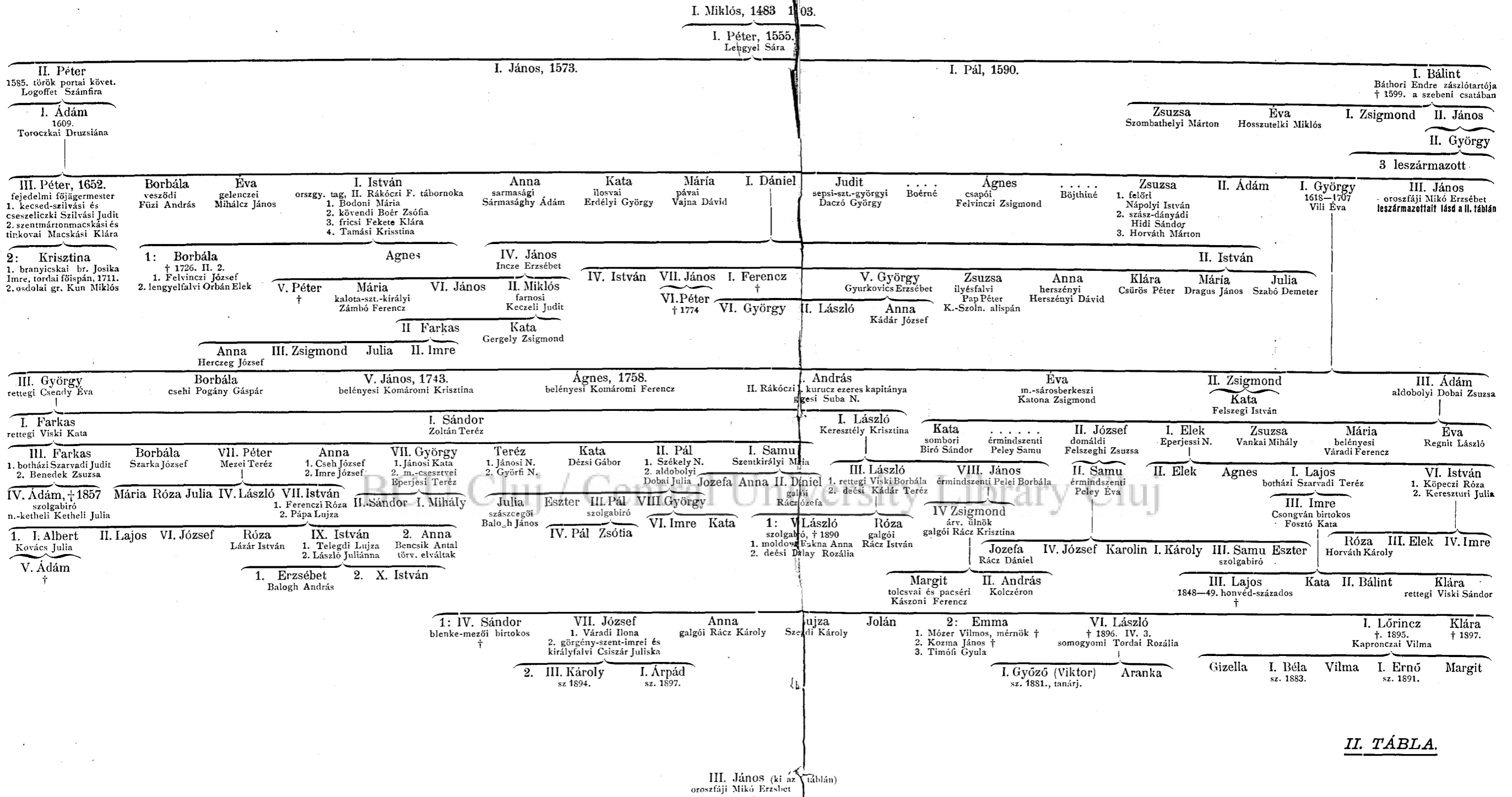
NB. Eperjesi Albert-Ignácznak a kamarási méltóság elnyerése alkalmával igazolt egyenes leszármazása ez :

Eperjesi Gergely
 Fodor Krisztina
 (tehát a nemesség szerzői)
 László (tehát 1702 után született)
 Szalánczi Klára
 László felőri Pál Róza
 László, † 1864
 rosenfeldi
 Czekelius Károl.
 sz. 1816, † 1869
 Albert-Ignác
 sz. 1848

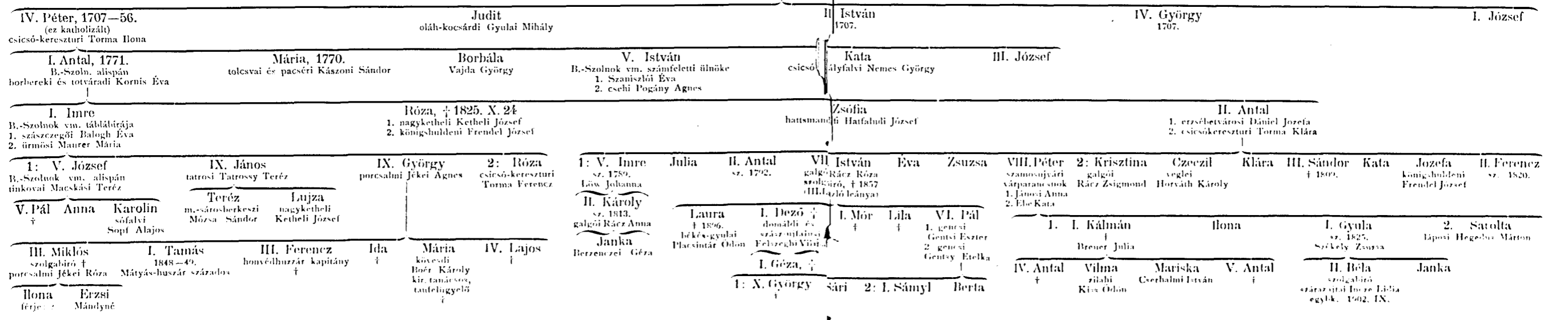

A galgói Rác család leszármazási táblázata.

I. TÁBLA.

II. TÁBLA.

Oklevéltár.

Rovatvezető: galgói Rácz Viktor.

11.

Somlyói Gegő István topliczai házának adómentesítése. 1579. február 15.

Nos Christophorus Báthory de Somlyo vaivoda Transylvaniae et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis. Quod nos cum ad nonnullorum dominorum Consiliariorum nostrorum humillimam intercessionem nobis propterea factam, tum vero attentis et consideratis, fidelitate, et fidelibus servitiis egregii agilis *Valentini Ghegeo de Somlyo*, quae ipse nobis pro locorum et temporum varietate, summa cum animi sui constantia et promptitudine exhibuit et impendit, ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est: domum igitur eiusdem in possessione Taplocza in vicinitatibus domorum providorum agiliū Mathei Giarman ab una, iobbagionis nostri, ac Petri Barthos iobbagionis eiusdem Valentini Gegeo, partibus ab altera, in sede Siculicali Chyk existentem habitam, simul cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet ab omni censuum, taxarum et contributionum nostrarum, tam ordinariorum, quam extraordinariorum, subsidiique et lucri camerae nostrae solutione, ac servitorum quorumlibet in medium reliquorum plebeorum exhibitione, in perpetuum gratiose Nobilitandum, eximendum, et supportandum duximus, prout nobilitamus eximimus et supportamus praesentium per vigorem. Quocirca vobis egregiis, nobilibus, agilibus, capitaneis, praefectis, provisoribus, et quorumlibet locorum officialibus, item iudicibus viceiudicibusque regiis, dicatoribusque et exactoribus contributionum, ac censuum, taxarum sedium Siculicalium Chyk, Gígio et Kaszon cunctis etiam aliis, quiscunque status et conditionis hominibus, modernis scilicet et futuris, praesentium notitiam habituris, harum serie committimus, et mandamus firmiter, ut a modo, deinceps, successivis semper temporibus praefatum Vallentinum Gegeo, ipsiusque heredes et posteritates utriusque sexus universas, ad nullam prorsus censuum, taxarum, et contributionum nostrarum, tam ordinariorum, quam extraordinariorum, subsidiique et lucri camerae nostrae solutionem ac servitorum quorumlibet in medium reliquorum exhibitionem ratione praedictae domus suae et pertinentiis eiusdem, prestare et pendere debentibus cogere et compellere, aut eundem heredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universas, propterea in personis, rebusque et bonis ipsorum universis impedire, turbare, molestare seu quovismodo damnificare praesumatis nec sitis ausi modo aliquali, sed eundem, heredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universas, in hac gratiosa nobilitatione et exemptione nostra conservare, et conservari facere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus ne feceritis praesentibus perlectis, exhibenti restititis. Datum Albae Juliae decima quinta die februarii Anno domini millesimo quingentesimo septuagesimo nono.

Christophorus Bathori *Volfgang Kowachocz*
de Somlyo m. p. (P. H.) cancellarius m. p.

(Eredetije papiron, Báthory Kristófnak a papiron viaszba nyomott peesétjével a es. sz. simoni Endes család levelei közt.)

12.

Rákóczi György görcesöni Serédi Istvánnak a „magnificus“ czimet adományozza 1649. jan. 28.

Nos Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae Dominus, et Siculorum Comes etc. Tibi Magnifico *Stephano Seredi de Görcsön* Consiliario nostro ac Comitatus Crasznensis Comiti supremo. Salutem et benignitatis nostrae incrementum continuum. Cum virtus in actione consistat illius indubitatum testem experientiam esse oportet: Vnde fidelis tua in Principes et Patriam affectio si quidem recens nupera et quotidiana sit, clariorem est quam longiori egeret comprobatione. Et ob eam rem benignitate nostra ad maiora promovere digna reputata, ut quam multis modis vel superioribus temporibus in Illustrissimum ac Celsissimum Principem, Dominum et Patrem ac Praedeccessorem nostrum gloriosae recordationis indubitatum reddidisti cui variantibus rebus fidelis semper ad fuisti labores pro aris et focis prope innumeros forti pectore exantlasti legationis ad Imperatorem Ottomamum difficultates aliquoties cum promotione publici commodi superasti uti hodie etiam in Nos et penates suos, Eandem fidei promptitudinem exercentis nil dubitas. Quibus virtutum tuarum insigniis a praememorato Principe Domino et Patre nostro benignissimo in Album Senatorum legi et recipi, ac ad honorem supremi Comitis Comitatus Crasznensis promovere merueras, ita ut antiquae et celebratissimae Familiae tuae laudes et encomia adaugere et excolere non immerito videaris. Et quamvis Maiorum tuorum gloria multum emineas et promotione dignus reputeris Virtutis tamen propriae merita, priori in loco habenda reputantes inter alia benignitatis nostrae symbola, *TE* Titulo etiam *Magnifici* ornatum, in numerum Regni huius nostri Transylvaniae et partium hungariae Eidem anexarum Magnatum, cooptandum et adscribendum aequum duximus, decernentes expresse ut a modo imposterum in omni tam publico quam privato actu negotiisque et rebus, TV, haeredesque et posteritates tui utriusque sexus universi, Titulo, nomineque *Magnifici* omnibusque eius immunitatibus, privilegiis et indultis, quibus alii veri et indubitati Regni huius nostri Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum Magnates ab antiquo usi sunt et gavisii utunturque et gaudent, uti, frui et gaudere perpetuis sempertemporebus possitis et valeatis: prout cooptamque adscribimus, decernimus, et benignam hanc voluntatem nostram omnibus manifestam reddimus Tibique ac haeredibus et posteritatibus tuis utriusque sexus universis, Eam jure perpetuo irrevocabiliter conferimus de caetero etiam omni favore nostra erga Te propensi manentes. In cuius rei maius testimonium, hasce nostras syngrapha et authentici Sigilli nostri munimine roboratas, Tibi haeredibusque et posteritatibus tuis utriusque sexus universis benigne dandas duximus et concedendas. Datum in Civitate nostra Alba Julia die vigesima octava Mensis Januarj Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Nono.

Georgius Rakocz m. p.

Joannes Horváth de Pálóc
Secretarius, m. p.

Sarga viaszpeesét teljes épégben.

Eredetije: esikmadefalvi Ferenczi Gyula úr birtokában.

13.

A Gyulai, Rác és Eperjesi családok füzketi jobbágyokat perelnek 1760. körül. (1730-1740-ig)

Instructio.

Tekintetes Oláh Kocsárdi Gyulai Mihály és István Urak, kik is Gyermekai Néhai Tkts. Oláh Kocsárdi Gyulai Mihály Urnak, Feleségétől Néhai Tekts. Rác Judit Aszszonytól, Ki volt Leánya Néhai Tekts. Galgói Rác János Urnak, Feleségétől Néhai Tekintetes Mikó Erzsébeth Aszszonytól, az Urakat Tekts. Galgói Rác József és Antal Uraimékat, kik fiai Néhai Tekintetes Galgói Rác Péter Urnak, Ki is az az Praetit' Exponens Uraknak Néhai Praetit. édes Aszszony Annyokkal Tekts. Rác Judit Aszszonyal Apjáról, anyjáról testvér volt. De meghalálozván Néhai Praetit. Miko Erzsébeth Aszszonynak praememorált és titulált Férje Meredgyóban ugy ment Férhez, néhai Oláh Ivánfalvi Tekts. Eperjesi Sámuel Urhoz, kitől származtanak Gyermekai Eperjesi Zsigmond, Dávid, László, kik közül Néhai tit. Eperjesi László Úr Sine Semine Deficiált, és Eperjesi Rebeka, Néhai Tekts. N. Váradí Décsei Zsigmondné Aszszonyom Én általam tisztem szerint szokott Sallariumom le tétele mellett modo Legitimo, qua condivisionilis véreket admoniatatnak Super eo, minthogy a Praetit. Exponens Uraknak Praedecessori ez előtt bizonyos időkkel és Esztendőkkel, mint Mobili, mint pedig Inmobili Haereditarium Bonumokban meg osztotának volt, a többek felett az Exponens Urak Nemes Kolozsvár megyében Füzketon jutott vala Jobbágyul a Darabont Familia és nem akarván magokat jobbágyoknak Agnoscalni, nem átalották most rajtunk ditsőségesen Uralkodó Örökös Fejedelmünk, Josiphus Secundus Ó Felségének Sinistra Expositiot az Tit. Exponens Urak ellen beadni és magoknak szabadságot Sollicitálni, melly szerint osztán imperatorium mellett az Exponens Urak, megszorítván super Productionales.

Litteralium Instrumentorum Jobbagionilium Praememoratae Familiae Darabont, mely szerint Kéntelenítettnek a Praet. Exponensek a Titt. Urakat és az Urak által több azon lineán álló és Lévo condicionalis Atyafiakat, Penes Aprobatarum const. part. 4-te tit. . . . . ut super modo Legitimo admoncaltatni, teszek az Uraknak mint Condivisionalis Véreknek az Exponens Urakat inter 8-vum mindazonáltal . . . a Darabont Familiának Örökös Jobbágyságáról való levelekkel segíteni, mind pedig azon Perlekedésre megkivántató költséggel is az Exponens Urakat Subleválni, melyet ha a Haza Törvényei szerint tselekesznek bene quidem alioquin az Exponens Urak solemniter Protestálnak általam is protestálnak, hogyha ob Defectum Documentorum kárt találnak vallani a czítált Haza Törvényeinek ereje mellett az Uraktól mint Condivisionális Atyafiaktól abbeli kárvallásokat költségeknek Fáradságoknak per modum Rectificationis leendő refunását fogják Pratenálni, melly is légyen Hirekkel és tudtokkal et Protect. . .

Az irat többi része hiányzik.

*

A hátsó oldalon a következő feljegyzések állanak:

Rác Jánosnak volt atyja Rác Ádám, a ki Torozkai Mátyásnak Druziánna nevű leányát, a kitől 16 gyermek születvén, messze nagy familiákba terjedet.

Nemes Torda vármegyében Nádaska nevű faluban possedáló egy Szabó Mátyás nevű becsületes személy, kinek egy Anna nevű leányát vette ugyan Nádaskai Gyulai János, kinek születvén egy Mihály nevű fiok, mely Gyulai Mihály vette feleségül ott Nádaskán Kovács Jánosnak Nádasi Dorothéától született Erzsé-

bet nevű leányát, melytől viszont született egy Mihály fiu, mely Gyulai Mihály ifj. legény korában in anno 1662 Magyarországból első Apaí Mihály fejedelemmel Erdélybe jöven, hűségesen viselvén magát a fejedelem mellett udvari kapitányságra obtinealtatott.

Anno 1665 fidelitásáért Donatione mediante nemes Küküllő vármegyében Oláh Kocsárdon egy nobilitationis fundust cum . . . adta, hogy még ottan azon faluban volt possessioja őstől való örökös possessioja. (Eredetije galgói Rác Gyula úr birtokában.)

14.

A nyárad-gálfalvi Fekete-Nagy család productionalis pere 1803. márcz. 11.

Nemes Maros széki Nyárad Gálfalvi Fekete, másképpen Nagy Danielnek, Lászlónak, Ferencznek, Miklósnak, Andrásnak és Istvánnak, mint Producens Felpereseknek, a Nyárad Gálfalvi adózó közönség ellen, személyes Nemességek megmutatására intézett perekben M. Vásárhelyen 11-ik Martii 1803-ban költ

Í t é l e t.

A Producensek a Nyárad Gálfalvi adózó közönségnek a mult 1802. esztendőben januárius 23-án lett törvényes megintéséről szóló s Ʒ. betűvel megjegyzett Relatoria mellett Nemességek megbizonyítására beadják

1-ben Néhai Erdélyi Fejedelem Bethlen Gábor által 1620-ban Martius 4-én hajdoni Nagy másként Fekete Gergelynek adatott, és 1629-ben Junius 28-án N. Maros Széken, minden ellenmondás nélkül publicáltatott Armalis megnemesítő levelet az A. alatt lévő törvényes Transsumptumban. Ezen említett impetrans Fekete Gergelytől való leszármazásoknak megmutatására pedig beadják továbbá

2-do N. Maros Széke volt Continualis Táblának 1765-ben Junius 18-án a Szabédon lakó Nagy másként Fekete familiának Productionalis perében hozott Itéletet a B. alatt.

3-o A C. alatt lévő törvényes Transsumptumban két rendbéli Contractusokat, melyek közül egyik 1694-ben April 25-én költ.

4-o Egy 1778 Junius 24-én N. Gálfalvi Fekete Miklós részére költ Certificationalis Relatiot a D. alatt.

5-o Egy 1801-ben Novembernek 27-én törvényesen véghezvitetett, és a fatenseknek tulajdon nevek aláírásával authenticáltatott vallató levelet az E. alatt mellyeknek előadása mellett a Producensek magokat törvényes Nemes Embereknek itéletni kérik, és kívánják.

A Királyi Fiscus magát ezen perbe avatván, ellene mond a Producensek keresetének a következő okokból:

1-ben Azért hogy Genealogiajokat az Armalium Impetratorig hitelesen fel nem vihetik, annyival kevésbé, mivel 2-or mivel az E. alatt előadott eskető levelek bizonyító ereje nem lehet, mind azért, mivel hogy törvényesen ninesen authenticálva, mind pedig azért, hogy a fatensek ebbeis emlékezetet feljülhaladó dologról vallanak.

3-or Mivel sem a Producensek, sem eleje soha nemesi praerogatiával nem éltenek, hanem a mint a N. Maros Széki Tiszttségnek 1794-be November 7-én költ válassza az első szám alatt, és ugyanazon esztendőben Julius 27-én költ Investigatio a második szám alatt bizonyítják, csak Primipillaris szabadsággal, s ezen okból megis kívánja, hogy a Producensek in statu Primipillari hagyattassanak.

Megvizsgálván, és törvényes fontolóra vévén ezen K. Tábla mind a Producenseknek bizonyító leveleit, s

azokból vett erősségeit, mind pedig a K. Fiscusnak ellentéteit, úgy tanálja, hogy 1-ször az *A.* betű alatt előadott Armalis levelek megbizonyított Producenseknek, a törökül feltett Nagy másként Fekete Gergelyben lett megnemesítettések 2-or a *B.* betű alatt előadott itéletből, és az azon Productio alkalmatosságával az akkor N. Maros Széki Cont. Táblán megfordult, s most részszerént itt is előadott Levelekből meglátszik, hogy az Armalist nyert, s N. Doboka Vármegyében Kidében lakott Fekete Gergely Kidéből N. Maros Székben Nyárad Gálfalvára telepedett, holott meghalásán három fiai maradtanak, u. m. Márton, György és Ferencz, kik közül Márton a Török rabságba esett, más két testvérei Sattzáért Nyárad Gálfalvi minden jószágokat eladták, kiis a kiváltás után osztán hazájába visszatérvén, Mikházán magtalanul megholt. Ferencz Csávásra házasodván elsőbben egy ideig ott lakott, onnét Kidébe ment; ott sine semine őis deficiált. Györgynek a fia István atya által Bazédon szerzett jussát Szabédra elcserelvén, azt maradéki mais birják.

3-szor *A. C.* betű alatt lévő Transsumptumba foglalt 1667. esztendőbeli 21-ik Martiusi Contractusból a Gálfalvi jusnak Fekete Márton váltásáért lett eladásán kívül megtetszik az is, hogy első Fekete Györgynek említett István fián kívül még más két fiai is voltak u. m. János, és első Mihály. Ugyan azon *C.* alatti Transsumptumban foglalt 1694-ben Aprilis 25-én költ Contractusból világos továbbá, hogy Fekete 1. Mihálynak feleségétől Gálfi Katától voltak fiai

2-ik György, András és 2-ik Mihály. 4-er *A. D.* alatt beadott 1778-béli Certificationalis Relatióból megtetszik, hogy a közelebb említett 2-ik Fekete Györgynek voltak fiai Ferencz és János, Ferencznek ugyan Ferencz a mostani egyik producens, 2-ik Jánosnak pedig Miklós. 5-ör az *E.* betű lévő Esketésben foglalt irástudó Tanuknak, régi levelek olvasásából tett, s nevek aláírásával megerősített vallomások, nem csak az elébbeni származás rendit megerősítik, hanem nyilvánosság azokból az is, hogy közelebb említett 2-ik Jánosnak említett Miklós fián kívül még egy más fia is lett légyen, u. m. 3-ik János, Miklósnak pedig Dániel és László a második rendbéli mostani Producensek. Továbbá ki jó az is ezen esketésből, hogy 2-ik Mihálynak 3-ik György lett légyen fia, ennek 4-ik György, Márton és Mihály, 4-ik Györgynek pedig Miklós, András és István, a mostani 3-ik rendbéli Producensek. Világos lévén azért ezekből, hogy a Producensek az Armalist nyert Fekete Nagy Gergelyhez magokat a fenálló felsőbb rendelések kívánása szerént de gradu in gradum tökéletesen connectálják. Ezen K. Tábla által törvényes Nemes Embereknek íteltetnek.

Az Erdély Nagy Fejedelemségbéli Törvényes Királyi Tábla Jegyzőkönyvéből M. Vásárhelyen Május 10-én 1843-ban kiadta

Gálfalvi Imre,
ítélő mester m. p.

(Eredetije Fekete-Nagy Béla ur tulajdonában.)

BCU Cluj / Nyilvántartás. Library Cluj

I. Születés.

csikszentmártoni Becze Antal (Imre és Mártonfi Anna fia) szül. 1903 febr. 12.

maros-gelei Gözsi Béla (Árpád és gróf Lubinszky Anna fia) szül. 1903. márcz. 26.

II. Nemesség adományozás.

Ő Felsője 1903. ápr. 6-án Dr. Dávida Leó a kolozsvári Ferencz-József tud. egyetem nyilv. rendes tanárának és törvényes utódainak a tanügy terén és az egyetemi építkezések körül szerzett érdemei elismeréséül a magyar nemességet *«boldogi»* előnévvel adományozta.

III. Házasság.

d. pataki Haragos János tart. m. kir. honvéd hadnagy, p. ü. számvizsgáló 1903 márcz. 29-én tartotta esküvőjét Tordán nagyfalusi Nagy-Fekete Ilkával.

oláhivánfalvi Eperjesi István körösbányai szolgabíró 1903. ápr. 26-án Kolozsvárt tartotta esküvőjét csikszentmártoni Bochkor Gabriellával (Mihály és szőkefalvi Szentmiklósi Teréz leányával.)

IV. Kamarási méltóság.

csikszentmártoni Szabó József az országgyűlés főrendiháza tagjának, az Erdélyi Gazdasági Egylet elnökének 1903. ápr. 28-án Ő császári és apostoli királyi Felsője a kamarási méltóságot adományozta

V. Halálozás

csikszentlélek-fitódi Nagy Sándor köz- és váltóügyvéd, nyug. kir. törvényszéki bíró, a csiksomlyói Szent Ferencz rendi zárdá főszindikusa, Csikvármegye törvényhatósági és közigazga-

tási bizottságának tagja, Csikszereda város tisztügyésze 1903. márcz. 4-én 61 éves korában Csikszeredán elhunyt.

bölesei Budai Jánosné sz. Landerer Irén 60 éves korában Budapesten meghalt 1903. márcz. 20-án.

csiksekefalvi id. Rézsegh Lajosné szül. Bartok Rozália meghalt 1903. márcz. 20-án Csikszentmártonban.

csikkozsmási Boga József kir. járásbírói aljegyző 1903. márcz. 20-án 32 éves korában Csik-Szent-Mártonban elhunyt.

ditrói Csibi Lőrincz magy. kir. erdőtanácsos 1903. márcz. 23-án 54 éves korában meghalt Selmeczbányán.

fogarasi Constantin Ottó nyug. cs. és kir. udvari tisztartó 1903. márcz. 25-én Tolesván elhunyt.

telegdi-bacsoni Keresztes András földbirtokos 1903. ápr. 1-én 68 éves korában Szatmáron elhunyt

csikszentmártoni Becze László 1903. ápr. 3-án 24 éves korában Csik-Szeredán elhunyt.

tolesvai és pacséri Kászoni Kálmánné sz. kismajthényi Majthényi Róza 1903. márcz. 5-én 38 éves korában Désen elhunyt.

nagyvárad és teleki Horváth Mihály cs. és kir. kamarás, min. seg. titkár 1903. márcz. 30-án Budapesten 43 éves korában meghalt.

szárazajtai Incze Károly † 1903. márcz. 5-én 91 éves korában Zoványban.

özv Szigethi Györgyné sz. lozsárdi Zudor Zsuzsanna 1903. ápr. 14-én 86 éves korában, özvegye 14-ik évében Magyar-Palatkán elhunyt.

pökakereszturi Székely Endre ny. főszolgabíró meghalt 1903. ápr. 18-án 68 éves korában Csikszentimrén.

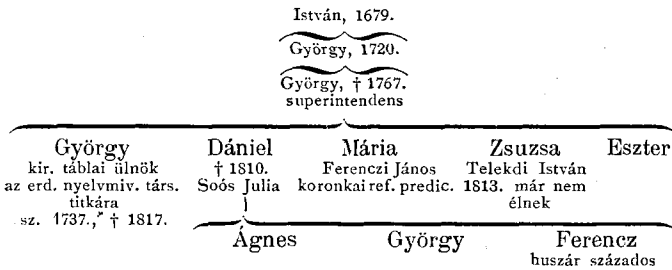
losonezi Br. Bánffy Jenő főrendiházi tag és nagybirtokos 1903. ápr. 23-án Maroszentkirályon meghalt.

osdolai Gábor Andor m. kir. honvéd hadnagy 1903. ápr. 18-án 25 éves korában Szabadkán elhunyt.

Felelet.

11. Mult számunkban feltett kérdésre, akkor terünk nem levén, most a következőkben válaszolunk:

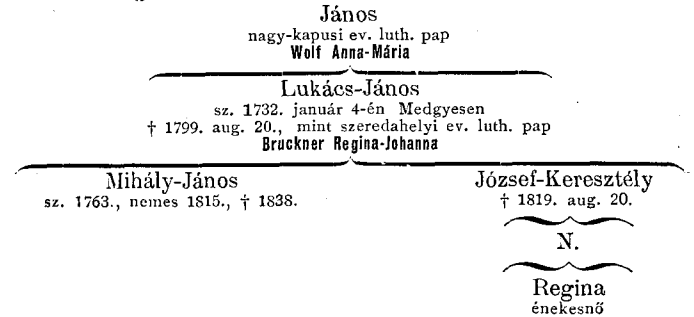
A zágoni Aranka család eredeti neve Bithi volt. Aranka (Bithi) István 1679. május 22-én nyer Apaffi Mihálytól nemes levelet (nobilitatio). Lásd Libr. Reg. XXVIII. 113. Az előttünk ismeretes leszármazás ez:

Megjegyzés.

Midőn a IX. számú ősfát közzétettük a *brennenbergi Brenner* család leszármazására elegendő adattal nem bírtunk s ezért közleményünkben (39 oldal) a leszármazás hézagos s némileg bizonytalan levén, sietünk, az újabb hozzátk juttatott adatok alapján kibővíteni, megjegyezvén, hogy ezen útbaigazítás szerint a család Tirolból származott be.

A kiigazított leszármazás ez:

Rövidítések magyarázata.

K = Kővári László: Erdély nevezetesebb családjai
N. J. = Nagy Iván: Magyarország családjai.
Pál I. = Pálmay József Udvarhely vm. nemes családjai.
Pál. II = " " Háromszék vm. nemes családjai.
M. N. Zs. = Magyar nemzetségi zsebkönyv.
Tb. d. g. H. = Taschenbuch der gräflichen Häuser (Gotha-Almanach).
Tb. d. fr. H. = Taschenbuch der freiherrlichen Häuser (Gotha-Almanach).
Tb. d. adl. H. = Taschenbuch der Adeligen Häuser (Gotha-Almanach).
Kn = Kneschke deutsches Adels-Lexikon.
Kn. d. G. H. = Kneschke Grafen Häuser der Gegenwart.
U. N. I. (új Nagy Iván) = Dr. Komáromi András és Petkó Béla „Nagy Iván“ család-történeti értesítő (3 évfolyam; megszünt).
Z. N. = Zedlitz-Neukirch preussisches Adels Lexicon.
Sz. Oklt. = Szabó Károly (Dr. Szádeczky Lajos) Székely oklevéltár.
Dr. Vass M. = Dr. Vass Miklós: A királyi könyvek székely oklevelei.
Hild. = Hildebrandt der Kärtner Adel.
S. ung. A. = I. Siebmacher's grosses u. allgemeines Wappenbuch. der Adel v. Ungarn.
S. sbbg. A. = ugyanaz, der Adel v. Siebenbürgen.
M. M. = Megerle v. Mühlfeld österr. Adels Lexicon.
Orsz. = országos.
lt. = levéltár.
Gy. k. = Gyulafejevári káptalan.
k. c. = kolozsmonostori convent.
Lib. Reg = Liber Regius.

E. f. = Erdélyi főkorányszék.

Transsyl = Transsylvaniae.

cs. = család.

sz. = született.

egybk. = egybekeltek.

† = meghalt.

Jegy. = Jegyzetek.

Tagányi Károly jegyzéke az orsz. levéltárban található nemesi okleveleknek.

Dr. Illéssy János és Petkó Béla. A királyi könyvek.

baczkamadarasi Kis Bálint: Az Árpádok királyi vére.

Turul a magy. Heral. és geneal. társaság közlönye.

Kőszegi Sándor: Nemes családok Pestvármegyében.

Gr. Lázár Miklós: Erdély főispánjai (1540—1711).

Gyulai Rudolf: Komárom vármegye és város történetéhez.

Adler, herald geneal. Gesellschaft Wien havi és évi közleményei.

Genealogiai kézirat a XVIII. századból.

Genealogiai kézirat a XIX. századból.

Halotti jelentések gyűjteménye

Czímer gyűjtemény.

Czímer pecsét gyűjtemény.

Oklevelek gyűjteménye eredetiben és másolatban.

Családi levéltárakból gyűjtött adatok.

Kolozsvm. levéltárából gyűjtött adatok.

A cs. és kir. főkamarási hivatalból gyűjtött adatok stb, stb.

Meding, Nachrichten von adelichen Wappen.

Gritzner, Standes-Erhebungen u. Gnaden-Acte.

Genealogisches Reichs- u. Staats Handbuch 1781.

Schönfeld, Adels-Schematismus. 1824. 1825.

Krébel, europaisches genealog. Handbuch. 1786.

Kövendi Veress Sándor: Torda és családai.

Nagy Sándor: Háromszék önéletrajzi herca.

Dr. Vajda E. A vargyasi Daniel család.

Hübner, genealog. Tabellen. 1725—33.

Hodor: K. Szolnok-Doboka várm. monogr.

Szolnok-Doboka várm. monogr. (Eddig 5 kötet.)

Dr. Temesváry János: Örmény családok.

TARTALOM. Dr. Endes Miklós: Donátió a Székelyföldön. — Rácz Viktor: galgói Rácz család (a leszármazási táblázat, mint melléklet). — Gy. R.: Ósfák. XIV. brázovai Brázovai Irén. XV. sepsi-szentgyörgyi Daczó Pál. XVI. kilyéni és lisznyói Székely György. — Oklevéltár. — Felelet. — Megjegyzés. — Rövidítések magyarázata.